

A&W-rapport 1259

ECOLOGISCHE BEOORDELING VAN BESTEMMINGSPLANWIJZIGING LANGENAKKER TE OEGSTGEEST

Concept

in opdracht van

GEMEENTE OEGSTGEEST

A&W-rapport 1259

**ECOLOGISCHE BEOORDELING VAN
BESTEMMINGSPLANWIJZIGING
LANGENAKKER TE OEGSTGEEST**

Concept

J. Schut

Projectnummer	Projectleider	Status
1372LNG	P. Biezenaar	Conceptrapport
Autorisatie	Paraaf	Datum
Goedgekeurd	R. Strijkstra	19 maart 2009

SCHUT, J. 2009.

Ecologische beoordeling van bestemmingsplanwijziging
Langenakker te Oegstgeest. A&W-rapport 1259. Altenburg
& Wymenga ecologisch onderzoek, Veenwouden.

OPDRACHTGEVER

Gemeente Oegstgeest
Postbus 1270
2340 BG Oegstgeest
Telefoon (071) 5191793

FOTO VOORPLAAT

Zilveren maan, Trijehûs, Kemphanen, Ringslang:
Benny Klazenga, Katlijk

UITVOERDER

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Postbus 32, 9269 ZR Veenwouden
Telefoon (0511) 47 47 64, Fax (0511) 47 27 40
E-mail: info@altwym.nl
Web: www.altwym.nl

INHOUD

1. INLEIDING	1
2. VOORGENOMEN PLANNEN	3
2.1. Huidige situatie	3
2.2. Inrichtingsplannen	3
3. RELEVANTE NATUURWAARDEN	5
3.1. Beschermde gebieden	5
3.2. Beschermde soorten	5
4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING	9
4.1. Algemeen	9
4.2. Effecten op beschermde gebieden en beoordeling	9
4.3. Effecten op beschermde soorten en beoordeling	9
4.4. Samenvattende tabel	12
5. CONCLUSIES	13
5.1. Conclusies m.b.t. beschermde gebieden	13
5.2. Conclusies m.b.t. beschermde soorten	13
5.3. Aanbevelingen	14
literatuur	17
Bijlage 1 Relevante natuurwetgeving	

1. INLEIDING

Aanleiding

De gemeente Oegstgeest bereidt de bestemmingsplanwijziging voor van het plangebied Langenakker. In dit kader is ecologisch onderzoek gewenst om te beoordelen of de voorgenomen bestemmingsplanwijziging mogelijk stuit op conflicten met de vigerende natuurwetgeving. De gemeente Oegstgeest heeft Altenburg & Wymenga verzocht het onderzoek en de beoordeling uit te voeren.

Doel

Deze studie is een ecologische quickscan. De effecten van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Nota Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur) en de Flora- en faunawet. Voor meer informatie over de ecologische wet- en regelgeving wordt verwezen naar bijlage 1. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek.

Inhoud van het rapport

Het rapport is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken.

- De voorgenomen plannen: in dit hoofdstuk wordt het onderzoeksgebied afgebakend en wordt een beschrijving gegeven van de aard van de activiteit en aspecten met betrekking tot aanleg en gebruik (hoofdstuk 2).
- Relevante natuurwaarden: in dit hoofdstuk worden de relevante beschermde natuurwaarden in en nabij het onderzoeksgebied beschreven (hoofdstuk 3).
- Effectbepaling en beoordeling: hier wordt bepaald wat het effect van de ingreep op de natuurwaarden is en wordt een beoordeling gegeven in het kader van de natuurwetgeving (hoofdstuk 4).
- Conclusies: In dit hoofdstuk wordt de beoordeling in het kader van de natuurwetgeving kort samengevat en wordt vermeld welke consequenties daaraan verbonden zijn (hoofdstuk 5).

Aanpak

Voor hoofdstuk 2 is uitgegaan van de informatie die verstrekt is door de opdrachtgever. Het hoofdstuk met de relevante natuurwaarden (hoofdstuk 3) is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Daarnaast is op 26 januari 2009 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de aanwezigheid van en mogelijkheden voor beschermde en/of kritische soorten. Voor een uitgebreidere beschrijving van de aanpak ten aanzien van hoofdstuk 3 wordt verwezen naar de paragrafen 1.2 en 2.3 in bijlage 1. De hoofdstukken 4 en 5 zijn vervolgens uitgewerkt aan de hand van de informatie in de hoofdstukken 2 en 3.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

Foto 1.

Het noordelijke deel van het plangebied, gezien in noordwestelijke richting. Links is de Oude Rijn zichtbaar (foto: A&W 2009).

Foto 2.

Het zuidelijke deel van het plangebied, gezien in noordwestelijke richting. Links is de Oude Rijn zichtbaar (foto: A&W 2009).

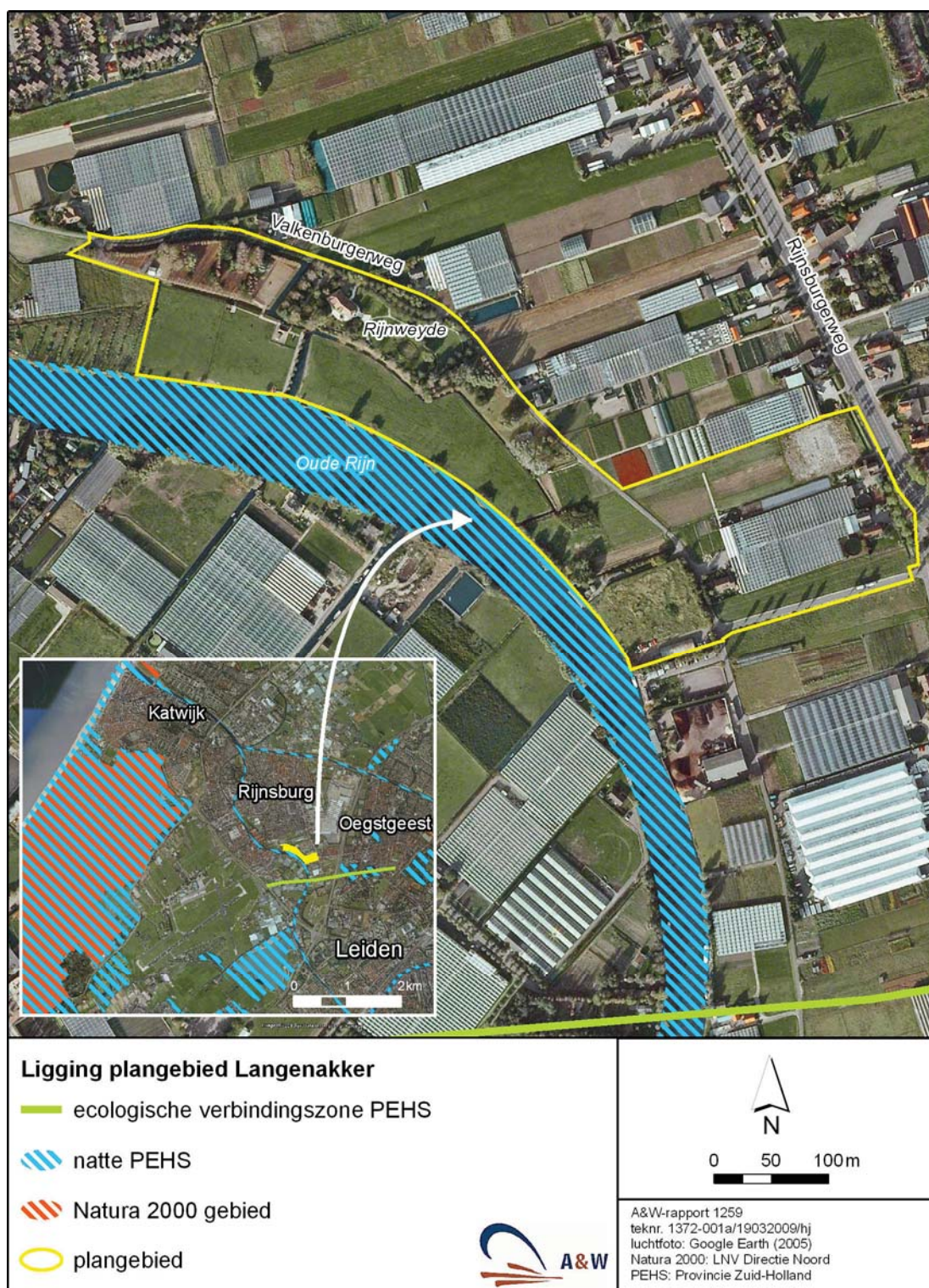
2. VOORGENOMEN PLANNEN

2.1. HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied ligt aan de Oude Rijn, ten zuiden van Rijnsburg (zie figuur 1). De noordgrens wordt gevormd door de Valkenburgerweg, ten zuiden van het plangebied loopt de Oude Rijn. In de huidige situatie bestaat het plangebied uit intensief gebruikt grasland, kassencomplexen en bebouwing, doorsneden door wegen en sloten. Aan de Valkenburgerweg is het landgoed Rijnweyde gesitueerd, bestaande uit een parkachtige tuin, oprijlaan en woonhuis. Op verschillende locaties in het plangebied zijn gebouwen en gebouwtjes, rommelige erven en overhoeken aanwezig. De watergangen in het plangebied bestaan uit voedselrijke sloten. Centraal in het gebied is een opvaart vanaf de Oude Rijn aanwezig, die doorloopt tot aan de Valkenburgerweg. Verscheidene sloten staan in rechtstreekse verbinding met de Oude Rijn. Langs de wegen is soms sprake van opgaande begroeiing in de vorm van aangeplante groenstroken en soms populierenlanen.

2.2. INRICHTINGSPLANNEN

De inrichtingsplannen waarop deze ecologische beoordeling betrekking heeft, betreffen een bestemmingsplanwijziging. Hierbij is de gemeente Oegstgeest voornemens om in het huidige gebied een parkachtig landschap te ontwikkelen. Daartoe worden in de percelen bosschages aangeplant. Het bestaande grasland wordt daarbij omgezet in bos. In het westen van het plangebied wordt een deel van het huidige grasland omgezet in nieuw te graven waterpartijen. Ook worden bestaande sloten deels verbreed ten opzichte van de huidige situatie. Het landgoed Rijnweyde blijft bestaan, net als het kassencomplex in het westen van het plangebied. Voor zover bekend, blijft ook andere bebouwing behouden en worden geen bomen gekapt.

Figuur 1.

Ligging van het plangebied en beschermde gebieden in de omgeving. In de inzet is ten westen van het plangebied het Natura 2000 gebied 'Meijndel & Berkheide' zichtbaar. Langs het plangebied ligt de Oude Rijn die, net als de ecologische verbindingzone ca. 500 m zuidelijk, deel uitmaakt van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

3. RELEVANTE NATUURWAARDEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van natuurwaarden die aanwezig zijn binnen en in de omgeving van het plangebied en die tevens beschermd zijn in het kader van ecologische wet- en regelgeving. Er wordt nader ingegaan op natuurwaarden die door hun nabijheid mogelijk beïnvloed kunnen worden door de werkzaamheden ten behoeve van de herinrichting van het plangebied.

3.1. BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000 gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000 gebied (www.minlnv.nl). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Meijendel & Berkheide' dat op circa 3 km van het plangebied ligt (figuur 1). Daartussen ligt het stedelijke gebied van Valkenburg. Daardoor kan worden aangenomen dat, betreffende de natuurwaarden waarvoor het genoemde Natura 2000-gebied is aangewezen, er geen ecologische relaties bestaan tussen het Natura 2000-gebied en het plangebied.

Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De verantwoordelijkheid van de realisatie van de EHS ligt voornamelijk bij de provincie, die kaarten heeft samengesteld waarop de gebieden zijn aangegeven van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS, zie www.zuid-holland.nl). Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen in het kader van de PEHS, is de Rijn langs de zuidwestzijde van het plangebied en een ecologische verbindingszone op ca. 500 m zuidelijk van het plangebied (figuur 1).

Overige gebiedsbescherming

Naast de hierboven genoemde vormen van gebiedsbescherming, kunnen de natuurwaarden van gebieden ook worden beschermd via bijvoorbeeld een bestemmingsplan of het Streekplan. Het plangebied ligt niet binnen of aan gebieden die op een dergelijke manier worden beschermd.

3.2. BESCHERMDE SOORTEN

Algemeen: beschermde soorten Flora- en faunawet en Rode Lijst

Gezien de biotopen in en rond het plangebied (grasland in stedelijk gebied, sloten en bebouwing) en waarnemingen uit het verleden, moet mogelijk rekening worden gehouden met soorten die wettelijk beschermd zijn. Deze relevante soortgroepen worden in deze paragraaf verder toegelicht. Op basis van de ligging van het plangebied, de aanwezige biotopen en de aard van de voorgenomen plannen, is het niet waarschijnlijk dat andere soorten of soortgroepen dan de bovengenoemde worden beïnvloed. Deze niet-relevante soortgroepen zijn eveneens kort in deze paragraaf beschreven.

De voor het plangebied relevante soorten behoren tot de volgende groepen:

- Amfibieën
- Vissen
- Vogels
- Vleermuizen
- Overige zoogdieren

Relevante soortgroepen

Vissen

In het plangebied zijn verscheidene sloten aanwezig, waarvan een aantal in directe verbinding staat met de Oude Rijn. Deze watergangen zijn mogelijk geschikt voor de Bittervoorn (zwaar beschermd volgens de Flora- en faunawet en als 'kwetsbaar' vermeld op de Rode Lijst) en de Kleine modderkruiper (middelzwaar beschermd). Van beide soorten zijn recente waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied (RAVON 2007).

Amfibieën

Het plangebied is mogelijk geschikt voor de zwaar beschermde Rugstreeppad. Er is voortplantingsbiotoop aanwezig (sloten) en in de nabijheid daarvan ligt geschikt overwinteringsbiotoop, zoals in en rond de kassen in het zuidoostelijke deel. Van deze soort zijn waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied (RAVON 2007).

Het plangebied vormt tevens een geschikt biotoop voor enkele algemeen voorkomende en licht beschermde amfibieënsoorten, zoals Gewone pad, Bruine kikker, Meerkikker en Kleine watersalamander (RAVON 2007). Daarom kan worden aangenomen dat dergelijke soorten in het plangebied aanwezig zijn.

Vogels

De bescherming van vogels volgens de Flora- en faunawet is gericht op de bescherming van vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste soorten is alleen sprake van een vaste verblijfplaats tijdens de broedperiode, namelijk het nest en de directe omgeving daarvan. Verstoring daarvan is niet toegestaan en in de regel wordt daarvoor ook geen ontheffing verleend. Van een aantal soorten (zoals spechten en roofvogels) kunnen de nestplaatsen jaarrond in gebruik, dus jaarrond beschermd zijn. Eventueel is ontheffing mogelijk bij verstoring daarvan buiten de broedperiode.

De opgaande begroeiingen en ruigten in het plangebied zijn geschikt als broedbiotoop voor vogels. Hierin vinden waarschijnlijk enkele algemeen voorkomende vogelsoorten een geschikte broedplaats, zoals Merel, Houtduif, Wilde eend, Meerkoet en Winterkoning. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van vogels aangetroffen die jaarrond zijn beschermd. Ook weidevogels worden hier niet verwacht wegens het intensieve gebruik van het plangebied en de relatieve beslotenheid van het landschap.

Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van zes soorten vleermuizen. Deze zijn: Watervleermuis, Meervleermuis, Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger (Limpens *et al.* 1997, Schut & Van Dulleman 2004, Haarsma 2002, 2003, www.zoogdieratlas.nl). Volgens de Flora- en faunawet zijn alle Nederlandse soorten ingedeeld in de zware beschermingscategorie. Deze bescherming is niet alleen gericht op de dieren, maar ook op hun foerageergebieden, verblijfplaatsen en vliegroutes.

Foerageergebied

Het plangebied kan voor een aantal van de bovengenoemde soorten dienen als foerageergebied. Met name Dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger zijn hier te verwachten. Gelet op de aanwezige biotopen is het niet waarschijnlijk, dat de overige vleermuissoorten in het plangebied foerageren. De Oude Rijn (die geen onderdeel uitmaakt van het plangebied) wordt door Meervleermuizen en Watervleermuizen benut als foerageerbiotoop (Haarsma 2002, 2003, Schut & Van Dullemen 2004).

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn verschillende bomen en gebouwen aanwezig die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. In de gebouwen kunnen kolonies van vleermuissoorten worden verwacht, zoals Laatvlieger en Dwergvleermuis. In het najaar kunnen in de gebouwen en de bomen ook baltverblijven aanwezig zijn.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen meestal gebruik van lijnvormige landschapselementen om zich te oriënteren. Er zijn verschillende bomenrijen in potentie geschikt als vliegroute. De Oude Rijn dient als vliegroute van Water- en Meervleermuizen (Schut & Van Dullemen 2004).

Overige zoogdieren

Uit de Zoogdieratlas Zuid-Holland (Mostert & Willemsen 2008) blijkt dat, met uitzondering van vleermuizen, in (de omgeving van) het onderzoeksgebied geen zoogdiersoorten voorkomen die in de middelzware of zware beschermingscategorie van de Flora- en faunawet zijn ingedeeld. Wel komt waarschijnlijk een aantal licht beschermde zoogdieren in het plangebied voor, zoals de algemene soorten Egel, Mol, Wezel, Vos en diverse muizensoorten.

Niet-relevante soortgroepen

Planten

Het is, gelet op het huidige gebruik en beheer, niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat ook de aanwezigheid van plantensoorten van de Rode Lijst niet waarschijnlijk is.

Ongewervelde dieren

Gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van belangrijke ecologische randvoorwaarden, zoals voortplantingswater voor beschermde libellen en waardplanten voor beschermde dagvlinders, worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde dieren verwacht (De Bruyne 2004, Kalkman 2004, Peeters *et al.* 2004, Timmermans *et al.* 2004, EIS *et al.* 2007).

Reptielen

Uit verspreidingsgegevens van reptielen blijkt dat in de directe omgeving van het plangebied geen reptielen zijn waargenomen (RAVON 2007). Bovendien vormt het plangebied voor reptielen geen geschikt leefgebied. Op basis hiervan worden geen vertegenwoordigers van deze soortgroep in het plangebied verwacht.

4. EFFECTBEPALING EN BEOORDELING

4.1. ALGEMEEN

De voorgenomen plannen hebben vooral tot gevolg, dat de bestaande weilanden, overhoekjes en rommelige erven in het plangebied worden omgezet in een parkachtig landschap. In landschappelijke zin zal daardoor het plangebied veranderen. Onderwerp van onderzoek is of en in hoeverre habitatverlies voor soorten optreedt ten gevolge van de plannen. Tevens kan de inrichting en het nieuwe gebruik van het plangebied leiden tot een verlies van kwaliteit van het beschikbare biotoop voor soorten met een beschermde status. Factoren die daarbij een rol kunnen spelen, zijn verstoring tijdens herinrichting en tijdens het gebruik daarna. De relevante gebieden en soorten die mogelijk door deze factoren negatieve effecten kunnen ondervinden, worden hieronder besproken.

4.2. EFFECTEN OP BESCHERMDE GEBIEDEN EN BEOORDELING

Natura 2000 gebieden

Omdat er geen ecologische relaties worden verwacht ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied 'Meijndel & Berkheide', veroorzaakt de beoogde herinrichting geen negatieve effecten daarop. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit de Natuurbeschermingswet.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen deel uit van de (P)EHS. De Oude Rijn die langs het plangebied ligt en deel uitmaakt van de PEHS, zal door de beoogde herinrichting niet nadelig worden beïnvloed. Er zijn evenmin negatieve effecten te verwachten op de ecologische verbindingszone ten zuiden van het plangebied. Daarom leidt de voorgenomen bestemmingsplanwijziging niet tot conflicten met de PEHS.

Overige vormen van gebiedsbescherming

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen negatieve effecten op gebieden waarvan de natuurwaarden zijn beschermd volgens overige regelgeving. De plannen stuiten daarom niet op bezwaren vanuit

4.3. EFFECTEN OP BESCHERMDE SOORTEN EN BEOORDELING

Amfibieën

Rugstreeppad

Door de herinrichting van het plangebied gaat mogelijk leefgebied van de zwaar beschermde Rugstreeppad verloren. Daarvoor zijn drie redenen. Ten eerste worden sloten gedempt of vergraven, wat (indien de soort voorkomt) kan leiden tot verlies van voortplantingswater. Ten tweede kunnen effecten optreden ten aanzien van de kwaliteit van het leefgebied. De Rugstreeppad is een soort van ondiepe, zonnig gelegen en weinig begroeide wateren. Door volgens de plannen de omgeving van de mogelijke voortplantingswateren in te planten met

bomen, worden deze wateren minder beschenen door direct invallend zonlicht. Daardoor neemt de geschiktheid van de wateren voor de Rugstreeppad af. Ten derde worden graslandpercelen ingeplant met bomen, waardoor het landbiotoop voor deze soort mogelijk wordt verkleind of in kwaliteit afneemt.

Indien de Rugstreeppad voorkomt in het plangebied, is om voornoemde redenen sprake van een conflict met de Flora- en faunawet. Omdat momenteel niet duidelijk is of de Rugstreeppad daadwerkelijk gebruik maakt van het plangebied, dient nader onderzoek naar deze soort te worden uitgevoerd.

Overige amfibieënsoorten

Ten gevolge van de plannen verandert het leefgebied van de aanwezige licht beschermde amfibieënsoorten. Voor de betreffende soorten is in de omgeving van het plangebied ruim voldoende alternatief leefgebied aanwezig. Daarnaast is te verwachten, dat deze soorten ook na de voorgenomen herinrichting gebruik kunnen blijven maken van het plangebied, zodat effecten op de lange termijn vermoedelijk klein zijn. Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Daarom hoeft bij verstoring van dergelijke soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

Om bovenstaande redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

Vissen

In de sloten in het plangebied komen mogelijk de Bittervoorn en/of de Kleine modderkruiper voor. Deze soorten zijn respectievelijk zwaar en middelzwaar beschermd volgens de Flora- en faunawet. Bij werkzaamheden aan de sloten (zoals het dempen van de sloot of het vergraven van de slootoever) ontstaan mogelijk negatieve effecten op de genoemde soorten. Dit veroorzaakt een conflict met de Flora- en faunawet. Omdat het niet met zekerheid bekend is of de Bittervoorn en de Kleine modderkruiper voorkomen in het plangebied, dient dit met aanvullend veldonderzoek te worden vastgesteld.

Vogels

Indien de werkzaamheden (zoals grondverzet, het dempen van sloten of het planten bomen) starten binnen de broedperiode, worden mogelijk nesten en broedende vogels in of in de omgeving van het plangebied verstoord. Het broedseizoen van de in het plangebied te verwachten vogels loopt van half maart tot half juli. De werkzaamheden dienen buiten deze periode te worden gestart. Wanneer vóór het broedseizoen gestart wordt met de werkzaamheden, zullen zich naar verwachting geen broedvogels in het gebied vestigen door de verstoring die de werkzaamheden tot gevolg hebben. Indien onverhoopt toch in het plangebied wordt genesteld, moeten de werkzaamheden worden gestaakt tot na het broedseizoen. Daarom is het in dat geval verstandig om maatregelen te nemen die voorkomen dat er tijdens de werkzaamheden vogels in het gebied gaan nestelen. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld het afdekken van zandhopen en het direct afvoeren van snoei- en kaphout. Er hoeft geen rekening te worden gehouden met verblijfplaatsen in het plangebied die jaarrond zijn beschermd.

Indien de beoogde herinrichting plaatsvindt zonder verstoring van broedende vogels en hun nesten, ontstaat er ten aanzien van vogels geen conflict met de Flora- en faunawet.

Vleermuizen

Foerageergebied

Naar verwachting hebben de plannen geen effect op de Water- en de Meervleermuis, omdat deze dieren vooral boven de Oude Rijn voorkomen. Het plangebied maakt voor deze soorten geen wezenlijk deel uit van het foerageergebied. Voor de overige soorten geldt, dat ze mogelijk tijdelijke effecten ondervinden ten tijde van de werkzaamheden. Daarna kan het plangebied naar verwachting wederom deel uitmaken van het foerageergebied. Omdat het huidige agrarisch gebruikte plangebied wordt heringericht tot een parkachtig landschap wordt het plangebied mogelijk op termijn zelfs geschikter voor de betreffende soorten. We verwachten om de voornoemde redenen geen conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van het foerageergebied van vleermuizen.

Vliegroutes

In het kader van de plannen worden geen lijnvormige element (zoals bomenrijen e.d.) doorsneden of verbroken. De plannen zijn niet van invloed op de functie die de Oude Rijn heeft als vliegroute voor Water- en Meervleermuis. Daarom verwachten we geen effecten op vleermuisvliegroutes. Dientengevolge treden er geen conflicten op met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuisvliegroutes.

Verblijfplaatsen

Er worden geen bomen gekapt of gebouwen gesloopt waarin vleermuisverblijven zouden kunnen voorkomen. Daarom treden er ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen geen negatieve effecten ten gevolge van de plannen. Conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuisverblijfplaatsen worden daarom uitgesloten.

Overige zoogdiersoorten

Tijdens uitvoering van de herinrichting gaat voor enkele licht beschermde zoogdiersoorten mogelijk een deel van het leefgebied tijdelijk verloren. Voor de betreffende soorten is in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief leefgebied aanwezig en na voltooiing zal het gebied opnieuw geschikt zijn voor deze soorten. Voor licht beschermde soorten geldt bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet.

Om bovenstaande redenen veroorzaakt de beoogde herinrichting geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van licht beschermde amfibieënsoorten.

4.4. SAMENVATTENDE TABEL

In onderstaande tabel is samengevat welke beschermde en kritische soorten (mogelijk) in het plangebied en omgeving voorkomen. Aangegeven is voor welke soorten nader onderzoek noodzakelijk is, ontheffing moet worden aangevraagd en of daarbij aanvullende voorwaarden gelden om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen.

Tabel 1.

Overzicht van beschermde en kritische planten- en diersoorten die in het plangebied en omgeving voorkomen, met hun status volgens de Flora- en faunawet en Rode Lijsten. Een Rode Lijst heeft de categorieën: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd. Voorkomen: + = aanwezig, - = afwezig, (+) = mogelijk aanwezig gezien biotoop en verspreiding, maar niet vastgesteld.

Soorten per categorie Flora- en faunawet	Plan- gebied	Om- geving	Rode lijst met status	Ontheffingsaanvraag nodig?
Categorie 1 (lichte bescherming)				
Gewone pad	(+)	+	-	Nee
Kleine watersalamander	(+)	+	-	Nee
Meerkikker	(+)	+	-	Nee
Bruine kikker	(+)	+	-	Nee
Overige inheemse zoogdieren Bosspitsmuis, Aardmuis, Veldmuis, Bosmuis, Vos, Wezel, Egel, en Mol	(+)	+	-	Nee
Categorie 2 (middelzware bescherming)				
Inheemse broedvogels	(+)	+	-	Nee, mits voorwaarden opgevolgd vervolgonderzoek nodig
Kleine modderkruiper	(+)	+	-	
Categorie 3: (zware bescherming)				
Rugstreeppad	(+)	+	-	vervolgonderzoek nodig
Bittervoorn	(+)	+	kwetsbaar	vervolgonderzoek nodig
Watervleermuis	(+)	+	-	Nee
Meervleermuis	(+)	+	-	Nee
Dwergvleermuis	(+)	+	-	Nee
Ruige dwergvleermuis	(+)	+	-	Nee
Rosse vleermuis	(+)	+	-	Nee
Laatvlieger	(+)	+	-	Nee

5. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies ten aanzien van de relevante beschermde gebieden en soorten uit het vorige hoofdstuk nog eens op een rij gezet en wordt aangegeven hoe de voorgenoemen plannen zich verhouden tot de vigerende ecologische wet- en regelgeving.

5.1. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE GEBIEDEN

Natura 2000-gebieden

Er worden geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht en er is vanuit de Natuurbeschermingswet dan ook geen bezwaar tegen de plannen.

Ecologische Hoofdstructuur

De voorgenoemen herinrichting veroorzaakt geen negatieve effecten op de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur. Daardoor ontstaat er dus geen conflict met de regelgeving omtrent de PEHS.

Overige vormen van gebiedsbescherming

De voorgenoemen plannen veroorzaken geen conflicten met de regelgeving in het kader van andere vormen van gebiedsbescherming.

5.2. CONCLUSIES M.B.T. BESCHERMDE SOORTEN

Licht beschermde amfibieën en zoogdiersoorten

De werkzaamheden leiden ten aanzien van licht beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten mogelijk tot tijdelijke effecten, die bestaan uit verstoring tijdens de uitvoeringsfase van de voorgenoemen plannen. Deze verstoring veroorzaakt ten aanzien van deze soorten geen conflict met de Flora- en faunawet.

Rugstreeppad

In de omgeving van komt de zwaar beschermde Rugstreeppad voor. Omdat momenteel niet bekend is de soort ook in het plangebied voorkomt, kan niet worden bepaald in hoeverre er ten aanzien van de Rugstreeppad conflicten met de Flora- en faunawet optreden. Daarom is nader veldonderzoek nodig om te bepalen of de Rugstreeppad in het plangebied voorkomt.

Vissen

Van de omgeving van het plangebied zijn de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper en de zwaar beschermde Bittervoorn bekend. Het is niet duidelijk of deze soorten ook in het plangebied voorkomen. Daarom kan ook niet worden bepaald in hoeverre er conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soorten zullen optreden ten gevolge van de plannen. Daarom is nader veldonderzoek nodig om te bepalen of de genoemde vissoorten in het plangebied voorkomen.

Vogels

De werkzaamheden in het plangebied veroorzaakt ten aanzien van vogels geen conflict met de Flora- en faunawet, mits voldaan wordt aan de voorwaarde dat de werkzaamheden geen

verstoring veroorzaakt voor broedende vogels. In paragraaf 4.3 onder het kopje 'Vogels' is uitgelegd, hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Vleermuizen

Er worden als gevolg van de uitbreiding geen negatieve effecten op vleermuizen verwacht. Daarom veroorzaken de plannen ten aanzien van vleermuizen geen conflicten met de Flora- en faunawet.

Overige soort(groep)en

Soort(groep)en die in deze paragraaf niet worden genoemd, komen naar verwachting niet voor in het plangebied en/of ondervinden geen negatieve effecten van de beoogde herinrichting. De plannen veroorzaken ten aanzien van de betreffende soort(groep)en geen conflicten met de Flora- en faunawet.

5.3. AANBEVELINGEN

Vervolgonderzoek

Voor Rugstreeppad en vissen is vervolgonderzoek nodig om de duidelijkheid te verkrijgen over de aanwezigheid van dergelijke beschermde soorten.

De aanwezigheid van Rugstreeppad kan tijdens de voortplantingsperiode (vooral in het voorjaar) worden vastgesteld aan de hand van geluiden die deze dieren 's nachts maken. Van half oktober tot maart is veldonderzoek aan Rugstreeppad niet zinvol, omdat deze dieren zich dan in hun overwinteringbiotoop hebben ingegraven.

De aanwezigheid van beschermde vissoorten kan goed worden vastgesteld door gebruik te maken van elektrovisserij.

Natuurversterkende maatregelen

Het verdient aanbeveling om in de herinrichtingsplannen rekening te houden met de huidige ecologische waarden en mogelijkheden te realiseren voor natuurvriendelijke maatregelen. Zo kunnen de huidige watergangen binnen het gebied worden behouden en kunnen de watergangen en de oevers daarvan natuurvriendelijk worden ingericht. Binnen het plangebied kunnen poelen en 'overhoekjes' met bomen en struiken worden behouden of gecreëerd.

Natuurvriendelijke oevers hebben een geleidelijk verloop (bijvoorbeeld 1:10). Het beheer kan worden gericht op het bevorderen van een grote soortendiversiteit aan planten, waardoor ook de kans op een soortenrijke faunasamenstelling toeneemt.

Het plangebied kan na de herinrichting geschikter worden zijn voor vleermuizen. Het is daarbij van belang om eventuele openbare verlichting binnen het plangebied te beperken. De beperking van licht is mogelijk door eventuele lampen laag te plaatsen en armaturen te gebruiken die geen opwaartse en slechts een beperkte zijwaartse lichtuitstraling hebben.

Op een aantal plaatsen in Nederland zijn extra maatregelen genomen om de herinrichting een natuurvriendelijker karakter te geven. Een van die maatregelen is bijvoorbeeld de aanleg van een vleermuisbunker. Het is mogelijk om met twee betonnen rioleringsbuizen achter elkaar (met een diameter van minstens 1 m) een tunnel te bouwen in een wal van aarde. Bovenin de tunnel kunnen stenen worden gemetseld waaraan en waartussen vleermuizen kunnen schuilen. De ingang van de tunnel kan worden afgesloten door een luik met een

invlieggat. Het is ook mogelijk om een vleermuiskelder aan te leggen, bijvoorbeeld met een ingegraven betonnen (riolerings)bak. Aan de bovenzijde kan een gemetselde opbouw worden vervaardigd, waarin een invlieggat is aangebracht.

LITERATUUR

- Bruyne, R. de 2004. Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2007. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Haarsma, A-J. 2003. Meervleermuizen nemen heel Zuid-Holland over: resultaten van een tweede jaar telemetrieonderzoek aan vleermuizen in Nederland. *Zoogdier* 14(4): 18-21.
- Haarsma, A-J. 2002. Een wijk vol mannen. Resultaten van het eerste telemetrische onderzoek naar vleermuizen in Nederland. *Zoogdier* 13 (4) 14-17.
- Kalkman, V.J. 2004. Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV 2003. Ondernemen en de Flora- en faunawet. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Concept Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Mostert, K. & J. Willemsen 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft/www.zwgzh.nl
- Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata. – Nederlandse Fauna 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- RAVON 2007. Waarnemingenoverzicht 2006. RAVON 27: 46-64.
- Schut, J. & D. Van Dulleman 2004. Ecologisch onderzoek plangebied Duyfrak te Valkenburg. A&W-rapport 575. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Timmermans, G., R. Lipmann, M. Melchers & H. Holsteijn 2004. De Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.

Geraadpleegde internetsites

- www.zuid-holland.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.fryslan.nl
- www.minlnv.nl
- www.natuurloket.nl

BIJLAGE 1 RELEVANTE NATUURWETGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. Deze is in dit hoofdstuk kort samengevat. Voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten raadplege men de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming (§2.1) en soortbescherming (§2.2).

1. GEBIEDSBESCHERMING

Gebiedsbescherming in Nederland is geregeld via de Natuurbeschermingswet (Natura 2000 gebieden en Beschermde Natuurmonumenten) en via regelgeving omtrent de Ecologische hoofdstructuur en ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen).

1.1 Natuurbeschermingswet 1998 en overige gebiedsbescherming

Natura 2000 is een netwerk van beschermde gebieden in de Europese Unie, dat wordt opgebouwd ter behoud en herstel van biodiversiteit. De Nederlandse Natura 2000 gebieden vormen een essentiële schakel in de internationale vliegroute van vele soorten trekvogels. Een aantal natuurgebieden is bijzonder internationaal belang, zoals de Waddenzee, de duinen en de laagveenmoerassen. Voor een aantal planten- en diersoorten, die meer of minder onder druk staan, zoals de Noordse woelmuis, de Grote vuurvliinder en de Groenknolorchis heeft Nederland ook een grote internationale verantwoordelijkheid. Met de Nederlandse bijdrage aan Natura 2000 wordt voorkomen dat de natuur in Europa verder achteruitgaat. Om dit Natura 2000-netwerk in Nederland adequaat in stand te houden, te herstellen en te beschermen is het nodig om hieraan een wettelijk regime te verbinden: de Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Daarmee verankerde Nederland de gebiedsbescherming van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving. De Natura 2000 gebieden die in het kader van deze richtlijnen zijn vastgesteld, worden ook wel Vogelrichtlijn- c.q. Habitatrichtlijngebieden of Speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Handelingen die deze gebieden schaden zijn verboden, tenzij de Provincie vergunning verleent. Habitatrichtlijngebieden zijn aangewezen vanwege bijzondere habitats en soorten. Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen ter bescherming van leefgebieden van bedreigde vogels en trekvogels. De soorten en habitats waarvoor een gebied is aangewezen, worden de 'kwalificerende waarden' genoemd.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat er voor ieder Natura 2000 gebied een aanwijzingsbesluit moet worden opgesteld waarin heldere instandhoudingsdoelen zijn vastgelegd. Op basis daarvan worden de komende jaren beheerplannen ontwikkeld. Daarin is vastgelegd hoe habitattypen en soorten in een Natura 2000 gebied beschermd worden en welke activiteiten in en om de Natura 2000 gebieden zijn toegestaan. Totdat de nieuwe aanwijzingsbeschikkingen definitief zijn vastgesteld, gelden de vigerende kwalificerende waarden.

Als er activiteiten in of nabij een Natura 2000 gebied plaatsvinden, moet oriënterend onderzoek uitwijzen of er een kans is dat deze significant negatieve effecten op de

instandhoudingsdoelstellingen of kwalificerende waarden van de Natura 2000 gebieden hebben. Er zijn drie uitkomsten mogelijk (ministerie van LNV 2005):

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat een vergunning moet worden aangevraagd middels de zogenaamde Verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dan moet een vergunningsprocedure worden gevolgd middels een Passende beoordeling. Hiervoor is onderzoek nodig op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake. Als op grond hiervan wederom blijkt dat niet valt uit te sluiten dat het plan significante gevolgen heeft voor het gebied, kan de provincie slechts een vergunning verlenen als voldaan wordt aan de zogenaamde 'ADC-criteria'. Dat wil zeggen dat er geen alternatieven zijn, er een dwingende reden van groot openbaar belang met het plan is gemoeid en vóór de ingreep compensatie van natuurwaarden is gerealiseerd.

Bij een Passende beoordeling volgt een strengere toetsing. De Verslechterings- en verstoringstoets en de Passende beoordeling vallen buiten de reikwijdte van deze beoordeling. Ze worden toegelicht in hoofdstuk 7, waarin het vervolgtraject wordt beschreven.

De kwaliteit van Natura 2000 gebieden is mede afhankelijk van de ruime omgeving. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor een Natura 2000 gebied, moet deze beoordeeld worden. Activiteiten op korte afstand van een Natura 2000 gebied kunnen bijvoorbeeld kwalificerende soorten in het Natura 2000 gebied verstoren of verontrusten. Ook activiteiten op grotere afstand van een Natura 2000 gebied kunnen gevolgen hebben voor Natura 2000 gebieden, zoals hydrologische effecten en verstoring als gevolg van grote grondwateronttrekkingen, ingebruikname van vliegvelden en dergelijke. Verstoring treedt ook op als kwalificerende soorten uit het Natura 2000 gebied gebruik maken van de omgeving en dat gebruik door ruimtelijke ontwikkelingen bedreigd wordt. Een dergelijke situatie kan zich voordoen bij een soort als de Wespandief, die binnen een straal van zeven km rond zijn nest foerageergebieden bezoekt. Als een Natura 2000 gebied is aangewezen als broedgebied voor deze soort, zijn hiermee ook zijn foerageergebieden rond het Natura 2000 gebied beschermd. De bescherming van Natura 2000 gebieden is dus ook buiten de gebiedsgrenzen van kracht. Dit wordt aangeduid met de term externe werking. Locale en regionale overheden mogen in bestemmingsplannen geen ontwikkelingen mogelijk maken die in potentie een bedreiging voor Natura 2000 gebieden inhouden. Dit geldt voor nieuwe ontwikkelingen maar in beginsel ook voor bestaand gebruik.

Onder de vernieuwde Nb-wet vervalt het onderscheid tussen Staatsnatuurmonumenten en Beschermd Natuurmonumenten. Beide vallen onder de noemer Beschermd Natuurmonumenten. Als Beschermd Natuurmonumenten binnen Natura 2000 gebieden liggen, worden de natuurwaarden en het natuurschoon waarvoor deze gebieden onder de oude wet zijn aangewezen, opgenomen in de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000 gebied. Het oude beschermingsregime treedt terug. Handelingen in of rondom Beschermd Natuurmonumenten die buiten de Natura 2000 gebieden liggen, zijn verboden als ze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of als ze het Beschermd Natuurmonument ontsieren. Dit geldt echter niet als de minister van LNV of de provincie een vergunning heeft verleend.

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan, indien deze leiden tot aantasting van de wezenlijke waarden van het gebied. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dient hij *compenserende* dan wel *mitigerende (verzachtende) maatregelen* te treffen (ministerie van LNV 2003).

De bescherming van de overige natuurgebieden is geregeld in bestemmingsplannen, die zijn opgesteld krachtens de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

1.2 Gebiedsbescherming in een ecologische beoordeling

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden in de regio. De volgende vragen komen daarbij aan de orde:

1. Liggen er beschermde (natuur)gebieden in het plangebied of nabije omgeving?
2. Heeft de activiteit mogelijk (significant) negatieve gevolgen voor de beschermde gebieden (externe werking)?
3. Zijn die gevolgen te voorkomen?
4. Welke consequenties heeft dat voor de plannen (conclusies)?

Binnen de Natuurbeschermingswet vormen de eerste drie vragen de zogenaamde 'Voortoets'.

2. SOORTBESCHERMING

2.1 Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming geregeld. Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan

worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een *inspanning* om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te *voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken*, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning, bijvoorbeeld om verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Drie beschermingsregimes

In 2005 is een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren veranderd. Er zijn nu drie beschermingscategorieën. De indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de soorten in Nederland, waarbij ook de beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën:

1. soorten waarvoor *vrijstelling* mogelijk is (licht beschermde soorten);
2. soorten waarvoor vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een goedgekeurde *gedragscode* (middelzwaar beschermde soorten);
3. soorten waarvoor *onthefing* moet worden aangevraagd (zwaar beschermde soorten).

Categorie 1. De eerste categorie geldt voor een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende planten- en diersoorten (zoals Zwanenbloem, Bosmuis, Bunzing, Bruine kikker), volgens tabel 1 bij de AMvB. De wetgever gaat ervan uit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Voor deze soorten geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Categorie 2. De tweede categorie geldt de soorten die zijn vermeld in tabel 2 bij de AMvB. De *gedragscode* die voor vrijstelling is vereist, moet ter goedkeuring zijn ingediend bij de minister van LNV. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen voorkomen - of zoveel mogelijk beperkt - wordt. Er moet *aantoonbaar* volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er nog geen gedragscode is, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort *in relatie tot de omliggende populaties*. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is.

Categorie 3. De soorten van de derde categorie zijn in tabel 3 van de AMvB genoemd. Deze tabel bevat de soorten die op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en andere aangewezen soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffingsaanvraag nodig, die wordt getoetst aan drie criteria (de zogenaamd 'uitgebreide toets'):

1. de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. er is geen alternatief voor de ingreep;
3. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang.

Voor een ontheffing moet aan alle drie de criteria zijn voldaan.

Vogels

Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vóór het broedseizoen wordt gestart met de schadelijke werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen.

2.2 Rode Lijsten

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit Nederlandse soorten die vanwege hun aantalsverloop of kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status. Wel verwacht het ministerie van LNV van de verschillende overheden en terreinbeherende organisaties dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode Lijsten. Een aantal Rode-Lijstsoorten is ondergebracht in de Flora- en faunawet.

2.3 Soortbescherming in een ecologische beoordeling

In een ecologische beoordeling worden ten aanzien van soortbescherming de volgende vragen beantwoord:

1. Komen in het plangebied beschermde en kritische soorten en vegetaties voor?
2. Zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad en kan dat voorkomen worden?
3. Zijn er vanuit de Flora- en faunawet bezwaren tegen de plannen en zijn dientengevolge ontheffingsaanvragen nodig?

Relevante soorten en vegetaties

Voor de eerste stap zijn overzichtswerken, websites en andere bronnen geraadpleegd en is veldonderzoek uitgevoerd. Daarbij is ook informatie van derden betrokken. Er is daarbij vooral gelet op soorten die in het kader van de Flora- en faunawet en de Europese richtlijnen zijn beschermd, soorten die zijn opgenomen in de Rode Lijsten van kwetsbare en bedreigde soorten van Nederland en soorten die een indicatie geven van bepaalde ecologische kwaliteiten van het plangebied.

Bronnen

In de ecologische beoordeling is per soortgroep steeds als eerste bron het Natuurloket geraadpleegd (www.natuurloket.nl). Het Natuurloket geeft een overzicht van de gegevens van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's), die zijn verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora & Fauna (VOFF). De gegevens zijn weergegeven op kilometerhokniveau¹. Aangezien de kilometerhokken niet exact samenvallen met de grenzen van het plangebied, kan het zijn dat de genoemde soorten niet in het plangebied voorkomen. Ook zijn de gegevens soms (tientallen) jaren oud. De beschermde soorten worden op het natuurloket niet bij name genoemd. De gegevens zijn ter betaling opvraagbaar.

¹ Kilometerhokken: De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst verdeeld in blokken van 1 bij 1 km, de zogenaamde kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden.

Daarnaast is in een aantal overzichtswerken en websites nagegaan welke bijzondere en beschermde planten- en diersoorten er in de ruime omgeving van het betreffende plangebied voorkomen. De meeste van deze bronnen presenteren hun gegevens op een schaal van 5x5 km grote uurhokken, waardoor de gegevens een ruimer gebied beslaan dan het plangebied.

Veldonderzoek

De natuurwaarden worden eveneens onderzocht aan de hand van een veldbezoek. Hierbij wordt gelet op (sporen van) de aanwezigheid van beschermde en kwetsbare soorten in het plangebied. Daarnaast wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten, waarvan het voorkomen in de omgeving bekend is, de ecologische randvoorwaarden in het plangebied aanwezig zijn.

Effecten

Na de beschrijving van de relevante soorten die in en nabij het plangebied voorkomen, volgt een overzicht van de te verwachten effecten van de ingreep op de ecologische kwaliteiten van het plangebied. Deze verstoringen kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. We maken hier volgens de voorschriften van LNV in Werken aan Natura 2000 (ministerie van LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (winst of verlies van habitats), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering).

Beoordeling

Indien negatieve effecten niet voorkomen kunnen worden en verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden, zijn voor bepaalde soorten ontheffingsaanvragen noodzakelijk. In dat geval wordt geadviseerd of daarbij verzachtende en compenserende maatregelen nodig zijn.